ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 27.10.2021
COM(2021) 652 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

σχετικά με την πρόοδο της μεταφοράς και της εφαρμογής της οδηγίας (ΕΕ) 2019/633 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή ... 3
1.1. Ιστορικό και στόχοι της οδηγίας ... 3
1.2. Στόχος και πεδίο εφαρμογής της παρούσας έκθεσης ... 4
1.3. Διαδικασία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο ... 4
2. Γενική επισκόπηση ... 4
3. Ειδικά σημεία ανάλυσης ... 6
3.1. Πεδίο εφαρμογής και βασικοί ορισμοί (άρθρα 1 και 2) ... 6
3.1.1. Επιχειρήσεις της αλυσίδας εφοδιασμού και σχέσεις εφοδιασμού ... 6
3.1.2. Πεδίο εφαρμογής και μέγεθος επιχείρησης ... 6
3.1.3. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής ... 7
3.2. Απαγόρευση ΑθΕΠ (άρθρο 3) ... 7
3.3. Μηχανισμοί επιβολής (άρθρα 4-8) ... 10
3.3.1. Ορισμός αρχών επιβολής (άρθρο 4) ... 10
3.3.2. Καταγγελίες και εμπιστευτικότητα (άρθρο 5) ... 11
3.3.3. Εξουσίες των οριζόμενων αρχών (άρθρο 6) ... 11
3.3.4. Μέτρα επιβολής και κυρώσεις (άρθρο 6) ... 12
3.3.5. Διοικητική, δικαστική επιβολή και εναλλακτική επίλυση διαφορών ... 14
Όσον αφορά το άρθρο 7 της οδηγίας, επτά κράτη μέλη προβλέπουν τη δυνατότητα προσφυγής σε μηχανισμούς εναλλακτικής επίλυσης διαφορών. Μεταξύ αυτών, η ολλανδική νομοθεσία παρέχει στον οικείο υπουργό την εξουσία να ορίσει επιτροπή επίλυσης διαφορών και στη συνέχεια να «συνδέσει» έναν αγοραστή με την ορισθείσα επιτροπή. Η απόφαση της επιτροπής είναι δεσμευτική για τα εμπλεκόμενα μέρη, εκτός αν οποιοδήποτε από τα μέρη υποβάλει τη διαφορά στο πολιτικό δικαστήριο εντός 3 μηνών από την έκδοση της απόφασης. Σύμφωνα με τη μαλτέζικη νομοθεσία, η αρχή επιβολής μπορεί να καλέσει τα εμπλεκόμενα μέρη σε διαδικασία διαμεσολάβησης προκειμένου να προσδιοριστούν ποσοτικά οι ζημίες. Δεν ρυθμίζονται ρητά μηχανισμοί συντονισμού με τη διοικητική και τη δικαστική επιβολή. ... 14
4. Συμπεράσματα ... 15

Συντομογραφίες των κρατών μελών:

Βέλγιο	BE
Βουλγαρία	BG
Τσεχία	CZ
Δανία	DK
Γερμανία	DE
Εσθονία	EST
Ιρλανδία	IE
Ελλάδα	EL
Ισπανία	ES
Γαλλία	FR
Κροατία	HR
Ιταλία	IT
Κύπρος	CY
Λετονία	LV
Λιθουανία	LT
Λουξεμβούργο	LU
Ουγγαρία	HU
Μάλτα	MT
Κάτω Χώρες	NL
Αυστρία	AT
Πολωνία	PL
Πορτογαλία	PT
Ρουμανία	RO
Σλοβενία	SI
Σλοβακία	SK
Φινλανδία	FI
Σουηδία	SE

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Ιστορικό και στόχοι της οδηγίας

Έπειτα από μακρές διαπραγματεύσεις[1], στις 17 Απριλίου 2019 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν την οδηγία (ΕΕ) 2019/633 σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων (στο εξής: οδηγία). Η οδηγία θεσπίστηκε δυνάμει του άρθρου 43 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την απαγόρευση ενός καταλόγου αθέμιτων εμπορικών πρακτικών (ΑθΕΠ) —που συνδέονται κυρίως με σημαντικές ανισορροπίες στη διαπραγματευτική ισχύ μεταξύ προμηθευτών και αγοραστών— οι οποίες παρεκκλίνουν σε μεγάλο βαθμό από την ορθή εμπορική συμπεριφορά[2].

Η οδηγία λαμβάνει υπόψη τον αρνητικό αντίκτυπο που έχουν οι ΑθΕΠ στους γεωργούς, τόσο ως άμεσα θύματα των πρακτικών αυτών όσο και ως έμμεσα θύματα των αλυσιδωτών επιπτώσεων των πρακτικών αυτών όταν εμφανίζονται στα μεταγενέστερα στάδια της αλυσίδας[3]. Μολονότι τα περισσότερα κράτη μέλη είχαν θεσπίσει εθνική νομοθεσία ή είχαν προωθήσει διάφορες μορφές κανόνων για τον ιδιωτικό τομέα πολύ πριν από την οδηγία, ο κατακερματισμός αυτού του νομικού πλαισίου ανέδειξε το δυνητικό όφελος της θέσπισης κανόνων σε επίπεδο ΕΕ[4].

Η οδηγία είναι δεσμευτική και για τα 27 κράτη μέλη. Προβλέπει ελάχιστο επίπεδο εναρμόνισης καθορίζοντας κατάλογο απαγορευμένων ΑθΕΠ μεταξύ αγοραστών και προμηθευτών στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων. Θεσπίζει επίσης ελάχιστους κανόνες για το πεδίο εφαρμογής της και τους βασικούς ορισμούς, καθώς και για την επιβολή των εν λόγω απαγορεύσεων και τον συντονισμό μεταξύ των αρχών επιβολής των διαφόρων κρατών μελών. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν εθνικούς κανόνες πέραν των κανόνων για τις ΑθΕΠ που αναφέρονται στην οδηγία, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω εθνικοί κανόνες είναι συμβατοί με τους κανόνες για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

---

[1] Βλέπε το υπό την ηγεσία της Επιτροπής φόρουμ υψηλού επιπέδου για τη βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων (2011), το οποίο ενέκρινε αρχές ορθής πρακτικής στις κάθετες σχέσεις της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, που συμφωνήθηκαν από οργανώσεις οι οποίες εκπροσωπούν την πλειονότητα των επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων. Αυτό οδήγησε στη δρομολόγηση της πρωτοβουλίας για την αλυσίδα εφοδιασμού το 2013. Κάτωθι αναφέρονται ορισμένες πρόσφατες παρεμβάσεις: από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: ψήφισμα της 7ης Ιουνίου 2016 για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων· από το Συμβούλιο: συμπεράσματα της 12ης Δεκεμβρίου 2016 σχετικά με την ενίσχυση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων και την αντιμετώπιση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών· από την Επιτροπή: ανακοίνωση της Επιτροπής, της 28ης Οκτωβρίου 2009, για τη βελτίωση της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων στην Ευρώπη· ανακοίνωση της Επιτροπής, της 15ης Ιουλίου 2014, σχετικά με την αντιμετώπιση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών (ΑθΕΠ) στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων από επιχείρηση σε επιχείρηση· και έκθεση της Επιτροπής, της 29ης Ιανουαρίου 2016, σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων.

[2] Πρόταση οδηγίας σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων [Βρυξέλλες, 12.4.2018, COM(2018) 173 final, 2018/0082 (COD), παράγραφος 2].

[3] Βλ. οδηγία, αιτιολογική σκέψη 7.

[4] Βλ. οδηγία, αιτιολογική σκέψη 8. Βλέπε επίσης Cafaggi, F. και Iamiceli, P., Unfair trading practices in the business between business retail supply chain (JRC112654).

1.2. Στόχος και πεδίο εφαρμογής της παρούσας έκθεσης

Το άρθρο 13 της οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν και δημοσιεύσουν, έως την 1η Μαΐου 2021, τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία. Πρέπει να ανακοινώσουν αμέσως στην Επιτροπή τα εν λόγω μέτρα και να τα εφαρμόσουν το αργότερο έως την 1η Νοεμβρίου 2021.

Η παρούσα έκθεση καταγράφει την πορεία της διαδικασίας μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο των 27 κρατών μελών (άρθρο 12 παράγραφος 4) και λαμβάνει υπόψη όλες τις κοινοποιήσεις που έλαβε η Επιτροπή έως τις 31 Ιουλίου 2021. Ωστόσο, η έκθεση δεν περιέχει αξιολόγηση των μέτρων μεταφοράς.

1.3. Διαδικασία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο

Κατά τη διετία που μεσολάβησε από την έκδοση της οδηγίας τον Απρίλιο του 2019 έως τη λήξη της προθεσμίας για τη μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο τον Μάιο του 2021, η Επιτροπή συνεργάστηκε στενά με τα κράτη μέλη κατά τις αντίστοιχες διαδικασίες μεταφοράς. Η Επιτροπή διοργάνωσε τέσσερις ειδικές συνεδριάσεις προκειμένου να συζητηθούν αιτήματα εφαρμογής των κρατών μελών, απάντησε σε περίπου 50 επιμέρους γραπτά αιτήματα εφαρμογής και τα κοινοποίησε σε άλλα κράτη μέλη μέσω ειδικού δικτυακού τόπου. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε σειρά διμερών συνεδριάσεων και ανταλλαγών πληροφοριών και διεξήχθη άλλη μια συνεδρίαση με τα κράτη μέλη λίγο μετά τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο προκειμένου να γίνει απολογισμός όσον αφορά τη μεταφορά και την πορεία των σχετικών διαδικασιών.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 3, η Επιτροπή δημιούργησε δημόσιο δικτυακό τόπο[5] που παρέχει τα στοιχεία επικοινωνίας των οριζόμενων εθνικών αρχών επιβολής και παραπέμπει στους δικτυακούς τόπους των αρχών αυτών. Επιπλέον, η Επιτροπή δημιούργησε μη δημόσιο δικτυακό τόπο που καθιστά δυνατή την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής και της Επιτροπής.

2. ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 13 της οδηγίας, τα κράτη μέλη έπρεπε να μεταφέρουν την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο έως την 1η Μαΐου 2021.

Περίπου 15 από τα 27 κράτη μέλη κοινοποίησαν στην Επιτροπή, έως τις 31 Ιουλίου 2021, τα εθνικά τους μέτρα εφαρμογής, μέσω των οποίων μετέφεραν πλήρως την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο (BG, DK, DE, IE, EL, HR, LV, LT, LU, HU, MT, NL, SK, FI, και SE)[6]. Η FR, μολονότι ενημέρωσε την Επιτροπή ότι είχε μεταφέρει μόνο εν μέρει την οδηγία στο εθνικό της δίκαιο έως την εν λόγω ημερομηνία, περιλαμβάνεται επίσης στην ανάλυση της παρούσας έκθεσης. Η παρούσα έκθεση επικεντρώνεται στη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο των συγκεκριμένων

[5] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_en.

[6] Έως την 1η Μαΐου 2021, 4 από τα 27 κράτη μέλη δήλωσαν ότι είχαν ολοκληρώσει τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο (BG, DK, EL και NL), ενώ άλλα τέσσερα δήλωσαν ότι την είχαν μεταφέρει εν μέρει (EST, FR, LV και FI). Έως τις 31 Ιουλίου η EST είχε κοινοποιήσει έναν μόνο έναν πίνακα αντιστοιχίας.

16 κρατών μελών· ως εκ τούτου, οι αναφορές στα «κράτη μέλη», νοούνται ως αναφορές σε αυτά τα 16 κράτη μέλη.

Στις 23 Ιουλίου 2021 η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει μέσω προειδοποιητικών επιστολών κατά των 12 κρατών μελών[7] που δεν κοινοποίησαν την πλήρη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο[8].

Οκτώ κράτη μέλη μετέφεραν την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο θεσπίζοντας νέα και χωριστή νομοθεσία[9]. Με εξαίρεση την ΙΕ, τα εν λόγω κράτη μέλη δεν είχαν θεσπίσει εκ των προτέρων εθνικούς κανόνες για τις ΑθΕΠ. Τα υπόλοιπα οκτώ κράτη μέλη μετέφεραν την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο χρησιμοποιώντας προϋπάρχουσα νομοθεσία, την οποία τροποποίησαν ή ενσωμάτωσαν σε ευρύτερη νομοθετική πράξη.

Περίπου 12 από τα 16 κράτη μέλη έχουν χαρακτηρίσει επισήμως το μέτρο μεταφοράς ως νομοθεσία για τις ΑθΕΠ, χωρίς καμία αναφορά (στο πλαίσιο αυτού του επίσημου χαρακτηρισμού) στη νομοθεσία για την αγορά ή τον ανταγωνισμό[10]. Η FI χαρακτήρισε επίσημα τη νομοθετική πράξη ως νόμο για την αγορά [που προβλέπει πρόσθετους κανόνες για τη ρύθμιση της αγοράς, όπως εκείνους που αφορούν τις συμφωνίες δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013][11]. Η BG εισήγαγε νέο κεφάλαιο (σχετικά με τις ΑθΕΠ στην αλυσίδα εφοδιασμού γεωργικών προϊόντων και τροφίμων) στον νόμο της για την προστασία του ανταγωνισμού. Η FR συμπλήρωσε τις διατάξεις του εμπορικού κώδικα, ενώ η DE πρόσθεσε νέα ενότητα στον νόμο για τη διάρθρωση των γεωργικών αγορών (που είναι πλέον γνωστός ως ο «νόμος για την ενίσχυση των γεωργικών οργανώσεων και των αλυσίδων εφοδιασμού»). Με εξαίρεση τη LV, της οποίας οι διατάξεις περιλαμβάνουν επίσης απαγορεύσεις που εφαρμόζονται σε λιανοπωλητές προϊόντων που δεν προορίζονται για τη διατροφή, και τη FR, της οποίας η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο βασίζεται εν μέρει σε προϋπάρχουσες διατάξεις που έχουν γενικό πεδίο εφαρμογής (και όχι πεδίο εφαρμογής ειδικά για τον αγροδιατροφικό τομέα), όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ειδική τομεακή νομοθεσία που εφαρμόζεται αποκλειστικά στον γεωργικό τομέα και στον τομέα των τροφίμων.

[7] BE, CZ, EST, ES, FR, IT, CY, AT, PO, PT, RO και SI.

[8] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_21_3903.

[9] DK, IE, EL, LT, LU, MT, NL και SE. Ωστόσο, η λιθουανική νομική πράξη επικαλύπτει εν μέρει μια υφιστάμενη νομοθετική πράξη, συγκεκριμένα τον νόμο υπ' αριθ. XI-626 για την απαγόρευση αθέμιτων πρακτικών από μέρους των λιανοπωλητών, της 22ας Δεκεμβρίου 2009, ο οποίος εφαρμόζεται σε λιανοπωλητές με σημαντική ισχύ στην αγορά και, σε περίπτωση σύγκρουσης, υπερισχύει της πράξης μεταφοράς. Στη Σουηδία, πριν από τη μεταφορά, οι ΑθΕΠ αντιμετωπίζονταν μόνο μέσω της επέκτασης της προστασίας των καταναλωτών στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων.

[10] DK, IE, EL, HR, LV, LT, LU, HU, MT, NL, SK και SE. Η SK χαρακτήρισε επισήμως αυτή τη νομοθετική πράξη ως πράξη που αφορά τις καταχρηστικές ρήτρες, ουσιαστικά εντάσσοντας ή συμπεριλαμβάνοντας τις αθέμιτες πρακτικές στην έννοια των καταχρηστικών ρητρών.

[11] ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 671.

3. ΕΙΔΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

3.1. Πεδίο εφαρμογής και βασικοί ορισμοί (άρθρα 1 και 2)

Τρεις πτυχές είναι ιδιαίτερα σημαντικές κατά την εξέταση του πεδίου εφαρμογής:

- το είδος των επιχειρήσεων στην αλυσίδα εφοδιασμού αγροδιατροφικών προϊόντων που καλύπτονται και το είδος των σχέσεων που επηρεάζονται από τα νομοθετικά μέτρα·
- η σημασία του μεγέθους της επιχείρησης ως σημείου αναφοράς για το πεδίο εφαρμογής·
- το εδαφικό πεδίο εφαρμογής των εκτελεστικών μέτρων.

3.1.1. Επιχειρήσεις της αλυσίδας εφοδιασμού και σχέσεις εφοδιασμού

Περίπου 14 κράτη μέλη καθόρισαν το πεδίο εφαρμογής του μέτρου εφαρμογής, λαμβάνοντας υπόψη τη σχέση μεταξύ προμηθευτών και αγοραστών γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, όπως ορίζεται στην οδηγία[12]. Οι σχέσεις αυτές μπορούν να προκύψουν σε οποιοδήποτε στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού και περιλαμβάνουν κάθε είδους αγοραστή αγροδιατροφικών προϊόντων, είτε πρόκειται για μεταποιητή είτε για λιανοπωλητή.

Σε μία περίπτωση (HU), η κοινοποιηθείσα νομοθεσία φαίνεται ότι περιορίζει το πεδίο εφαρμογής της στους εμπόρους «που ενεργούν ως μεταπωλητές γεωργικών προϊόντων και τροφίμων τα οποία αγοράζονται από προμηθευτές άμεσα ή έμμεσα στο πλαίσιο κερδοσκοπικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων χωρίς μεταβολές και *χωρίς μεταποίηση*» (επισήμανση των συντακτών). Επομένως, οι αγοραστές γεωργικών προϊόντων που προβαίνουν σε μεταποίηση πριν από τη μεταπώληση των προϊόντων εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής.

Η LV επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής ώστε να συμπεριλάβει τις σχέσεις μεταξύ προμηθευτών και λιανοπωλητών (μόνο) προϊόντων που δεν προορίζονται για τη διατροφή· για τους λιανοπωλητές ισχύει ξεχωριστός κατάλογος αθέμιτων πρακτικών.

Κανένα από τα κράτη μέλη δεν επέκτεινε ρητά το πεδίο εφαρμογής για να συμπεριλάβει άλλα είδη σχέσεων προμήθειας, όπως εκείνες που αφορούν κυρίως τον εφοδιασμό φυσικών εισροών που δεν αποτελούν αγροδιατροφικά προϊόντα βάσει της οδηγίας (π.χ. λιπάσματα)[13] ή υπηρεσίες πέραν εκείνων που καλύπτονται από την οδηγία (π.χ. ψηφιακές υπηρεσίες).

3.1.2. Πεδίο εφαρμογής και μέγεθος επιχείρησης

Με εξαίρεση τη FR και τη SK, όλα τα κράτη μέλη αναφέρονται ως έναν βαθμό στο μέγεθος της επιχείρησης ως κριτήριο για τον περιορισμό του πεδίου εφαρμογής της θεσπισθείσας νομοθεσίας

[12] Μεταξύ αυτών, η LT έχει εξαιρέσει από τον ορισμό του όρου «αγοραστής» τους συνεταιρισμούς ή τις μικρές κοινότητες και τα μέλη τους,
ενώ η SK έχει συμπεριλάβει στους ορισμούς των όρων «αγοραστής» και «προμηθευτής» νομικά πρόσωπα που δεν είναι επιχειρηματίες.

[13] Μια εξαίρεση αφορά μέτρο που θέσπισε η Γαλλία σχετικά με τις διατάξεις για τις καθυστερήσεις πληρωμών, βάσει του οποίου εφαρμόζονται και στις πωλήσεις εξοπλισμού και μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία όροι διαφορετικοί από εκείνους που προβλέπονται για τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα.

ή τμημάτων αυτής. Ωστόσο, πέντε από αυτά (BG, IE, LU, MT και NL) υιοθέτησαν την προσέγγιση που καθορίζεται στην οδηγία, καλύπτοντας τις σχέσεις μεταξύ προμηθευτών των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών είναι χαμηλότερος από ένα συγκεκριμένο όριο, και αγοραστών των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών υπερβαίνει το όριο αυτό. Τα υπόλοιπα εννέα κράτη μέλη διεύρυναν το πεδίο εφαρμογής, το καθένα σε διαφορετικό βαθμό.

Η EL μείωσε το πρώτο όριο από 2 εκατ. EUR σε 500 000 EUR. Στις HR, LV και SE λαμβάνεται υπόψη μόνο το μέγεθος του αγοραστή και η νομοθεσία εφαρμόζεται σε όλους τους αγοραστές των οποίων ο κύκλος εργασιών υπερβαίνει τα 2 εκατ. EUR[14]. Η FI ακολούθησε την ίδια προσέγγιση· ωστόσο, η νομοθεσία της δεν εφαρμόζεται αν ο κύκλος εργασιών του προμηθευτή υπερβαίνει εκείνον του αγοραστή και, σε κάθε περίπτωση, αν υπερβαίνει τα 350 εκατ. EUR. Στη DE ισχύουν τα όρια της οδηγίας, αλλά το πεδίο εφαρμογής επεκτάθηκε προσωρινά προκειμένου να συμπεριλάβει τις πωλήσεις ορισμένων τροφίμων και γεωργικών προϊόντων[15], ενώ στη LT η επέκταση αφορά μόνο τις διατάξεις για τις καθυστερήσεις πληρωμών και ισχύει για όλους τους αγοραστές, ενώ ωφελεί και τους προμηθευτές των οποίων ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 350 000 EUR. Αντίθετα, στις DK και HU το μέγεθος της επιχείρησης επηρεάζει μόνο ορισμένες απαγορεύσεις ΑθΕΠ, ενώ όλοι οι υπόλοιποι κανόνες εφαρμόζονται ανεξάρτητα από το μέγεθος της επιχείρησης.

3.1.3. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής

Τα περισσότερα κράτη μέλη ακολούθησαν την προσέγγιση που προβλέπεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 της οδηγίας, το οποίο ορίζει ότι οι κανόνες εφαρμόζονται στις συναλλαγές πωλήσεων όταν είτε ο προμηθευτής είτε ο αγοραστής (ή αμφότεροι) είναι εγκατεστημένοι στην ΕΕ[16]. Τέσσερα κράτη μέλη απαιτούν να εφαρμόζονται οι κανόνες στις συναλλαγές πωλήσεων όταν είτε ο προμηθευτής είτε ο αγοραστής (ή αμφότεροι) είναι εγκατεστημένοι στο αντίστοιχο κράτος μέλος (LV, LU, MT και SE) και όχι οπουδήποτε στην ΕΕ.

Όλα τα κράτη μέλη, εκτός των DE και HU, καθόρισαν τους ορισμούς των όρων «προμηθευτής» και «αγοραστής» ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασής τους, όπως προβλέπεται στο άρθρο 2 σημείο 2 της οδηγίας. Το άρθρο 2 σημείο 2 προβλέπει επίσης ότι τα μέτρα μεταφοράς των κρατών μελών εφαρμόζονται σε αγοραστές που είναι δημόσιες αρχές, υπό την προϋπόθεση ότι είναι εγκατεστημένοι στην ΕΕ. Η νομοθεσία μεταφοράς των FR, HU και NL δεν περιέχει καμία αναφορά στον τόπο εγκατάστασης των επιχειρήσεων.

3.2. Απαγόρευση ΑθΕΠ (άρθρο 3)

Η οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν ένα συγκεκριμένο σύνολο αθέμιτων πρακτικών, τις οποίες χωρίζουν σε δύο ομάδες: i) απαγορεύσεις αυτές καθαυτές ή απαγορεύσεις άνευ όρων («μαύρος κατάλογος»), και ii) απαγορεύσεις υπό όρους («γκρίζος κατάλογος»),

[14] Στην περίπτωση της LV, ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει για τους λιανοπωλητές προϊόντων που δεν προορίζονται για τη διατροφή.

[15] Έως την 1η Μαΐου 2025, οι γερμανικές διατάξεις μεταφοράς εφαρμόζονται επίσης στην πώληση γαλακτοκομικών προϊόντων και προϊόντων με βάση το κρέας και στην πώληση οπωροκηπευτικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των γεωμήλων, από προμηθευτές που έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών έως 4 δισ. EUR στην αντίστοιχη κατηγορία πωλήσεων στη DE, υπό την προϋπόθεση ότι ο συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών του προμηθευτή δεν υπερβαίνει το 20 % του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών του αγοραστή.

[16] Αυτό προβλέφθηκε ρητώς στα εξής κράτη μέλη: BG, DK, DE, IE, EL, HR, LT, SK και FI.

δηλαδή κατάλογος πρακτικών που απαγορεύονται εκτός αν έχουν συμφωνηθεί προηγουμένως με σαφείς και αδιαμφισβήτητους όρους στη συμφωνία προμήθειας ή σε επακόλουθη συμφωνία μεταξύ προμηθευτή και αγοραστή (άρθρο 3 παράγραφος 2). Κάθε πρακτική ορίζεται συγκεκριμένα στην οδηγία. Μπορούν να συμπεριληφθούν εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις σε ειδικές περιπτώσεις. Κατά τη συμμόρφωση με τις προβλεπόμενες απαιτήσεις, τα κράτη μέλη μπορούν:

- να χρησιμοποιήσουν γενικές ρήτρες για τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των απαγορεύσεων προκειμένου να συμπεριλάβουν πρακτικές που δεν αναφέρονται ρητά·
- να προσθέσουν άλλες πρακτικές στους καταλόγους·
- να επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής των απαγορεύσεων που παρατίθενται στον κατάλογο ή να τις καταστήσουν αυστηρότερες·
- να μεταφέρουν ορισμένες πρακτικές από τον «γκρίζο κατάλογο» στον «μαύρο κατάλογο».

Εφόσον συνάδουν με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς, είναι δυνατές εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις στο πλαίσιο της προσέγγισης της «ελάχιστης εναρμόνισης» που ακολουθείται από την οδηγία η οποία θεσπίζει ελάχιστο κοινό επίπεδο προστασίας για όλα τα κράτη μέλη. Πέντε από τα 16 κράτη μέλη που καλύπτονται από την παρούσα έχουν μεταφέρει την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο χωρίς καμία από τις ανωτέρω επεκτάσεις, δηλαδή τόσο ο «μαύρος» όσο και ο «γκρίζος» κατάλογος συμπίπτουν με αυτούς που προβλέπονται στην οδηγία χωρίς καμία προσθήκη ή σχετική τροποποίηση[17]. Σε δύο άλλα κράτη μέλη (LT και SE) οι κατάλογοι συμπίπτουν ως επί το πλείστον, αλλά μερικές απαγορεύσεις είναι αυστηρότερες από εκείνες της οδηγίας.

Από τα υπόλοιπα εννέα κράτη μέλη, οι HR και LV συμπεριέλαβαν γενική ρήτρα απαγόρευσης των αθέμιτων πρακτικών υπό το πρίσμα των γενικών αρχών. Η DE θέσπισε γενική απαγόρευση της χρήσης ΑθΕΠ για την εκμετάλλευση ασύμμετρων οικονομικών σχέσεων, αλλά προέβλεψε επίσης την εφαρμογή αυτής της απαγόρευσης στις πρακτικές που αναφέρονται στην οδηγία. Ορισμένες χώρες θέσπισαν γενικές ρήτρες στον τομέα των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών ή της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού. Αυτό ισχύει, π.χ., στην περίπτωση της FR, της οποίας ο εμπορικός κώδικας περιείχε ήδη γενικές ρήτρες που εφαρμόζονται στον σχετικό τομέα.

Όλα τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν καταλόγους απαγορευμένων πρακτικών και τα περισσότερα από αυτά εφάρμοσαν τη διάκριση μεταξύ «μαύρων» και «γκρίζων» πρακτικών. Μόνο η HU προβλέπει ενιαίο («μαύρο») κατάλογο και απαγορεύει ρητά στον προμηθευτή να συναινέσει εγκύρως εκ των προτέρων στις καλυπτόμενες εμπορικές πρακτικές. Όπου χρησιμοποιούνται «γκρίζοι κατάλογοι», τα κράτη μέλη επιβάλλουν απαιτήσεις διαφάνειας σχετικά με το είδος των πληροφοριών που πρέπει να παρέχονται στον προμηθευτή, προκειμένου να δικαιολογηθεί μια «γκρίζα πρακτική».

Ορισμένα κράτη μέλη, παρότι εφάρμοσαν τη διάκριση μεταξύ «μαύρων» και «γκρίζων» καταλόγων, μετέφεραν μία ή περισσότερες πρακτικές από τον «γκρίζο κατάλογο» στον «μαύρο

[17] DK, IE, LU, MT και NL.

κατάλογο»[18]. Σχετικά συνηθέστερη είναι η προσθήκη πρακτικών στον «μαύρο»[19] και στον «γκρίζο»[20] κατάλογο.

Σε αντίθεση με τη γενική αρχή της οδηγίας, η οποία εφαρμόζεται μόνο σε πρακτικές τις οποίες χρησιμοποιούν οι αγοραστές κατά των προμηθευτών, στη SK ορισμένες από τις πρακτικές απαγορεύονται και για τα δύο συμβαλλόμενα μέρη (π.χ. εμπορικά αντίποινα).

Η HU βασίστηκε σε νομοθετική πράξη που είχε εκδοθεί προγενέστερα χωρίς να προβεί σε καμία συγκεκριμένη τροποποίηση κατά τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό της δίκαιο. Καλύπτονται οι περισσότερες πρακτικές που περιλαμβάνει η οδηγία, παρότι εν μέρει ορίζονται διαφορετικά· ορισμένες από αυτές επηρεάζονται από ευρύτερες ή αυστηρότερες απαγορεύσεις, αλλά μερικές φαίνεται ότι δεν μεταφέρθηκαν σαφώς στην ισχύουσα νομοθετική πράξη. Αυτό ισχύει εν μέρει για τη FR, όπου μόνο ορισμένες πρακτικές ρυθμίστηκαν ειδικά από τη νομοθεσία μεταφοράς, ενώ άλλες καλύπτονται ενδεχομένως από γενικές ρήτρες ευρύτερης εφαρμογής· φαίνεται ότι ορισμένες πρακτικές δεν προβλέπονται ειδικά στην κοινοποιηθείσα νομοθεσία.

Δύο πρακτικές που περιλαμβάνονται στον «μαύρο κατάλογο» χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής, καθώς δίνεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα παρέκκλισης εντός ορισμένων ορίων: καθυστερήσεις πληρωμών και ακυρώσεις παραγγελιών.

- **Καθυστερήσεις πληρωμών**: τα 11 από τα 16 κράτη μέλη προέβλεψαν διάκριση μεταξύ των πωλήσεων αλλοιώσιμων και μη αλλοιώσιμων προϊόντων, ορίζοντας προθεσμία 30 ημερών για τα αλλοιώσιμα και 60 ημερών για τα μη αλλοιώσιμα, όπως προβλέπει η οδηγία[21]. Αντιθέτως, η BG και η SE όρισαν ενιαία προθεσμία 30 ημερών για τις πωλήσεις τόσο αλλοιώσιμων όσο και μη αλλοιώσιμων προϊόντων. Η FI ακολούθησε την ίδια προσέγγιση αλλά προέβλεψε τη δυνατότητα να συμφωνείται στη σύμβαση μεγαλύτερη προθεσμία 60 ημερών για τα μη αλλοιώσιμα προϊόντα (ελλείψει συμφωνίας ισχύει ο βασικός κανόνας των 30 ημερών). Ούτε η HU ούτε η SK κάνουν διάκριση μεταξύ αλλοιώσιμων και μη αλλοιώσιμων προϊόντων. Στις περιπτώσεις αυτές, ο κανόνας είναι γενικά αυστηρότερος: ισχύει προθεσμία 15 ημερών από την ημερομηνία του ορθώς εκδοθέντος τιμολογίου. Όλα τα κράτη μέλη, με εξαίρεση την HU και τη SK, ενσωμάτωσαν στην οικεία νομοθεσία μεταφοράς τον ορισμό που δίνει η οδηγία για τα αλλοιώσιμα προϊόντα. Η FR έχει θεσπίσει διαφορετικούς ορισμούς για τα «αλλοιώσιμα» και τα «εξαιρετικά αλλοιώσιμα» προϊόντα. Η HR πρόσθεσε στη νομοθεσία μεταφοράς κατάλογο αλλοιώσιμων προϊόντων, ενώ η LT ανέθεσε σε οργανισμό εξουσιοδοτημένο από την κυβέρνηση την αρμοδιότητα να εγκρίνει κατάλογο αλλοιώσιμων προϊόντων. Όλα τα κράτη μέλη, με εξαίρεση την HU, ενσωμάτωσαν τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 τελευταία περίπτωση (ή τουλάχιστον ορισμένες από αυτές[22]), ενώ δεν εισήγαγαν πρόσθετες παρεκκλίσεις.

[18] DE, FR, HR, LV, SK: Επιστροφή των προϊόντων που δεν πουλήθηκαν (DE, FR, LV και SK), χρεώσεις για τη διαρρύθμιση των χώρων (FR, HR και LV), και χρεώσεις για την αποθεματοποίηση και την έκθεση προϊόντων και την προσθήκη τους σε καταλόγους (FR και LV).
[19] BG, EL, FR, HR (έως και 18 επιπλέον πρακτικές), LV, HU και SK.
[20] BG, HR, LV και SK.
[21] DK, DE, IE, EL, FR, HR, LV, LT, LU, MT και NL.
[22] DE, LT και SK.

- **Ακύρωση παραγγελιών με σύντομη ανακοίνωση:** όλα τα κράτη μέλη, εκτός των HU και SK, συμπεριέλαβαν την προθεσμία των 30 ημερών ως ελάχιστη απαίτηση για την ακύρωση. Με βάση το άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β), τέσσερα από αυτά (DK, IE, FR και SE) εξουσιοδοτούν το αρμόδιο υπουργείο (ή την κυβέρνηση στην περίπτωση της SE) να ορίζει προθεσμίες μικρότερες των 30 ημερών για συγκεκριμένους τομείς σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις. Η FR όρισε δύο βραχύτερες προθεσμίες όσον αφορά τους χονδρεμπόρους (24 ώρες) και τα νωπά οπωροκηπευτικά (3 ημέρες, εκτός αν τα προϊόντα πωλούνται με ιδιωτική ετικέτα, οπότε ισχύει προθεσμία 6 ημερών). Η ουγγρική διάταξη έχει διαφορετική δομή, αναφερόμενη κατά λέξη σε αλλαγές και όχι σε ακύρωση. Δεν γίνεται καμία αναφορά σε συγκεκριμένη προθεσμία για την προειδοποίηση. Στη SK, απαγορεύεται σε όλους τους αγοραστές η μη εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεών τους χωρίς νομική αιτιολόγηση.

3.3. Μηχανισμοί επιβολής (άρθρα 4-8)

3.3.1. Ορισμός αρχών επιβολής (άρθρο 4)

Και τα 16 κράτη μέλη ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι όρισαν μία ή περισσότερες αρχές για την επιβολή των απαγορεύσεων που καθορίζονται στο άρθρο 3 σε εθνικό επίπεδο (στο εξής: αρχή επιβολής). Τα στοιχεία επικοινωνίας και οι δικτυακοί τόποι των αρχών αυτών είναι διαθέσιμα σε ειδικό δικτυακό τόπο της Επιτροπής[23].

Μολονότι τα περισσότερα κράτη μέλη επέλεξαν τον ορισμό ενιαίας αρχής, τέσσερα κράτη μέλη (DE[24], EL, LT[25], και FI) όρισαν δύο αρχές.

Συνήθως, η επιλογή γίνεται μεταξύ διοικητικών και δικαστικών αρχών, καθώς επίσης —στο πλαίσιο των διοικητικών αρχών— μεταξύ ανεξάρτητων διοικητικών αρχών και αρχών που αποτελούν μέρος της εκτελεστικής εξουσίας (π.χ. υπουργείων). Στο πλαίσιο των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, υπάρχει η δυνατότητα επιλογής μεταξύ των αρχών της αγοράς, των αρχών ανταγωνισμού ή των τομεακών αρχών.

Όλα τα κράτη μέλη επέλεξαν διοικητικές αρχές. Τα περισσότερα επέλεξαν να αναθέσουν τις κυριότερες εξουσίες επιβολής σε ανεξάρτητη διοικητική αρχή: έξι επέλεξαν αρχή ανταγωνισμού[26]· τέσσερα επέλεξαν αρχή αγοράς τροφίμων[27]· δύο επέλεξαν το οικείο Υπουργείο Γεωργίας[28]· δύο επέλεξαν αρχή που είναι αρμόδια για την καταπολέμηση των αθέμιτων

[23] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_en.

[24] Ορίζεται μία αρχή επιβολής, αλλά ορισμένες από τις αποφάσεις της θα λαμβάνονται από κοινού με την αρχή ανταγωνισμού.

[25] Η δεύτερη αρχή επιβολής του νόμου είναι αρμόδια μόνο για τις πρακτικές που εφαρμόζουν οι λιανοπωλητές με σημαντική ισχύ στην αγορά.

[26] BG, DK, HR, LV, LU και SE.

[27] DE (Ομοσπονδιακό Γραφείο Γεωργίας και Τροφίμων, που ορίζεται από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο), LT (Υπηρεσία Αγροτικών Επιχειρήσεων και Ανάπτυξης Αγορών), HU (Γραφείο για την Ασφάλεια της Αλυσίδας Τροφίμων, που ορίζεται από την κυβέρνηση) και FI (Διαμεσολαβητής για την Αγορά Τροφίμων).

[28] IE και SK.

εμπορικών πρακτικών στον αγροδιατροφικό τομέα[29]· ένα επέλεξε κρατικό φορέα που υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών[30]· και ένα επέλεξε αρχή αρμόδια για τους καταναλωτές και τις αγορές[31].

Στα κράτη μέλη όπου ορίστηκε δεύτερη αρχή, αυτή είναι η αρχή ανταγωνισμού (DE, EL και LT) ή η αρχή τροφίμων (FI). Ορισμένα κράτη μέλη προβλέπουν υποχρέωση συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών και φορέων που μπορούν να συμβάλουν στην επιβολή της σχετικής νομοθεσίας[32]. Ορισμένα εθνικά μέτρα μεταφοράς προβλέπουν πρόσθετη υποχρέωση συνεργασίας με αλλοδαπές αρχές επιβολής και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 8[33].

3.3.2. Καταγγελίες και εμπιστευτικότητα (άρθρο 5)

Σύμφωνα με όλες τις πράξεις μεταφοράς που κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή, όχι μόνο μεμονωμένοι προμηθευτές, αλλά και οργανώσεις παραγωγών ή άλλες οργανώσεις προμηθευτών και ενώσεις τέτοιων οργανώσεων έχουν το δικαίωμα υποβολής καταγγελιών στην οριζόμενη αρχή επιβολής.

Στη συντριπτική πλειονότητα των πράξεων μεταφοράς που ενέκριναν τα κράτη μέλη περιλαμβάνεται πρόβλεψη για μέσα που διασφαλίζουν την τήρηση εμπιστευτικότητας όσον αφορά την ταυτότητα του καταγγέλλοντος, η κοινολόγηση της οποίας θα ήταν επιζήμια για τα συμφέροντα του ιδίου ή των μελών/προμηθευτών του. Οι διασφαλίσεις αυτές θα πρέπει κανονικά να ενεργοποιούνται κατόπιν αιτήματος του προμηθευτή[34]· ωστόσο, ορισμένα εθνικά μέτρα μεταφοράς προβλέπουν επίσης σχετική πρωτοβουλία κάποιας αρχής[35]. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο καταγγέλλων καλείται να προσδιορίσει τυχόν πληροφορίες για τις οποίες ζητεί εμπιστευτικότητα[36]. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι πράξεις μεταφοράς περιλαμβάνουν τη δυνατότητα διακοπής της διαδικασίας σε περίπτωση που αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα την κοινολόγηση εμπιστευτικών πληροφοριών[37]. Στη LT, η αρχή επιβολής μπορεί να απορρίψει αίτημα εμπιστευτικότητας αν οι συγκεκριμένες πληροφορίες έχουν αποδεικτική αξία για τη διαπίστωση της παράβασης[38].

3.3.3. Εξουσίες των οριζόμενων αρχών (άρθρο 6)

Τα περισσότερα κράτη μέλη αναθέτουν στις οριζόμενες αρχές τις εξουσίες που προβλέπονται στο άρθρο 6, και συγκεκριμένα:

[29] EL και MT.
[30] FR και DGCCRF (Γενική Διεύθυνση Πολιτικής Ανταγωνισμού, Καταναλωτών και Ελέγχου της Απάτης).
[31] NL.
[32] BG, DE, EL, LT, MT και FI.
[33] BG, DK, DE, IE, EL, HR, LV, LT, MT, NL, SK, FI και SE.
[34] BG, DK, DE, IE, EL, HR, LT, LU, HU, MT, NL και SK. Μεταξύ αυτών των κρατών μελών, η νομοθεσία της BG ορίζει ότι η ταυτότητα του καταγγέλλοντος πρέπει πάντοτε να παραμένει εμπιστευτική.
[35] π.χ. HU.
[36] BG, DK, IE, EL, LU και NL.
[37] DK, DE, MT και FI.
[38] Ωστόσο, η λιθουανική νομοθεσία περιέχει ρητή πρόβλεψη για τις ανώνυμες καταγγελίες.

- εξουσία διεξαγωγής ερευνών και εξουσία παρακολούθησης[39]·

- την εξουσία να λαμβάνουν αποφάσεις όταν έχει σημειωθεί παράβαση των απαγορεύσεων που προβλέπονται στο άρθρο 3[40]·

- την εξουσία να απαιτούν από τον αγοραστή να θέσει τέλος στην απαγορευμένη εμπορική πρακτική[41]·

- την εξουσία να επιβάλουν ή να κινήσουν διαδικασία για την επιβολή προστίμων και άλλων ισοδυνάμων κυρώσεων[42], καθώς και προσωρινών μέτρων, στον αυτουργό της παράβασης, σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες και διαδικασίες[43]· και

- την εξουσία να δημοσιεύουν τις αποφάσεις που λαμβάνονται[44].

Σε έξι κράτη μέλη, η αρχή επιβολής έχει επίσης την εξουσία να εγκρίνει δεσμεύσεις που αναλαμβάνει ο παραβάτης[45] ή να εκδίδει προειδοποιήσεις[46] ή συστάσεις σε περίπτωση παράβασης[47].

3.3.4. Μέτρα επιβολής και κυρώσεις (άρθρο 6)

Τα μέτρα επιβολής περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα μέσων, συμπεριλαμβανομένων κυρώσεων, ένδικων βοηθημάτων και δεσμεύσεων.

Τα συνηθέστερα μέτρα που έχουν στη διάθεσή τους οι εθνικές αρχές επιβολής είναι οι οικονομικές κυρώσεις, οι οποίες προβλέπονται και στα 16 κράτη μέλη. Μολονότι η οδηγία δεν προβλέπει κατώτατα και ανώτατα όρια για τις οικονομικές κυρώσεις, ορισμένα κράτη μέλη προβλέπουν τέτοια όρια. Όταν καθορίζονται, τα κατώτατα και τα ανώτατα ποσά διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο[48]. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το ανώτατο ποσό καθορίζεται με βάση τον κύκλο εργασιών του παραβάτη[49]. Σε άλλες περιπτώσεις υπολογίζεται ως ποσοστό ενός από τα εξής: i) της τιμής αγοράς[50]· ii) των χρεώσεων που επιβάλλονται στον προμηθευτή[51]· ή iii) του κέρδους που αποκομίζει ο παραβάτης από τη συναλλαγή η οποία επηρεάζεται από την αθέμιτη πρακτική[52]. 10

[39] BG, DK, DE, IE, EL, FR, HR, LV, LT, LU, HU, MT, NL, SK, FI και SE.
[40] BG, DK, DE, IE, EL, HR, LV, LT, LU, HU, MT, NL και SE.
[41] BG, DK, DE, EL, FR, HR, IE, LV, LT, LU, MT, NL, SK, FI και SE.
[42] BG, DK, DE, IE, EL, FR, HR, LV, LT, LU, HU, MT, NL, SK, FI και SE.
[43] Προβλέπεται ειδικά στα εθνικά μέτρα μεταφοράς στις BG, DK, IE, EL, FR, LV, LT, LU, NL και FI.
[44] BG, DK, DE, IE, EL, FR, HR, LT, LU, HU, MT, SK, FI και SE.
[45] HR και HU.
[46] LV και FI.
[47] EL.
[48] Τα κατώτατα ποσά κυμαίνονται από 70 EUR (LV) έως του ισοδύναμου των 2 550 EUR περίπου (BG). Τα ανώτατα ποσά κυμαίνονται από 2 329,37 EUR (MT) έως 2 εκατ. EUR (FR).
[49] Επίσης, στις περιπτώσεις αυτές τα ποσοστά διαφέρουν, από 0,2 % (LV) έως 10 % (HU και NL).
[50] SK.
[51] SK.
[52] MT.

κράτη μέλη δεν προέβλεψαν κατώτατα όρια[53] και 3 κράτη μέλη δεν προέβλεψαν ανώτατα όρια[54]. Έξι κράτη μέλη όρισαν τα κριτήρια και τους παράγοντες που υπεισέρχονται στον καθορισμό του ποσού της κύρωσης σε συγκεκριμένες περιστάσεις, συμπεριλαμβανομένων της φύσης της παράβασης, της διάρκειάς της και του βαθμού στον οποίο οι συνέπειες ήταν επιζήμιες[55].

Μόνο οι LT και LU ενσωμάτωσαν ρητά την αρχή σύμφωνα με την οποία οι κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

Στο πλαίσιο της ρύθμισης της εξουσίας που έχει η διοικητική αρχή να προσδιορίζει τα εφαρμοστέα μέτρα, η ελληνική νομοθεσία αναφέρεται στην αναλογικότητα και την αποτρεπτικότητα, αλλά όχι στην αποτελεσματικότητα, ενώ η φινλανδική νομοθεσία αναφέρεται στην αναγκαιότητα του εύλογου χαρακτήρα των καθοριζόμενων κυρώσεων, αλλά δεν αναφέρεται στις υπόλοιπες αρχές. Η FI εφαρμόζει επίσης αναλογικότητα στα ασφαλιστικά μέτρα, αλλά μόνο όταν πρόκειται για παραβιάσεις του εμπορικού απορρήτου[56].

Εκτός από τις οικονομικές κυρώσεις, προβλέπονται και ένδικα βοηθήματα.

Όσον αφορά τα ασφαλιστικά μέτρα που χρησιμοποιούνται για τον τερματισμό αθέμιτης πρακτικής, τα κράτη μέλη συχνά χρησιμοποιούν κάποιο είδος κύρωσης για να αποτρέψουν τη μη συμμόρφωση[57].

Στις εθνικές νομοθεσίες για τη μεταφορά της οδηγίας θεσπίστηκαν και άλλα μέτρα παρόμοια με τα ασφαλιστικά:

- «ειδοποιήσεις συμμόρφωσης» σύμφωνα με το ιρλανδικό δίκαιο·
- «προληπτικά μέτρα» σύμφωνα με το λουξεμβουργιανό δίκαιο·
- τα ουγγρικά μέτρα, τα οποία δίνουν τη δυνατότητα στη διοικητική αρχή να απαγορεύσει στον έμπορο να εφαρμόσει τις διατάξεις της τυποποιημένης σύμβασης παροχής υπηρεσιών, i) αν δεν είναι διατυπωμένη με σαφήνεια, ii) αν δεν προσδιορίζεται η υπηρεσία ή το αντάλλαγμα, ή iii) αν το τέλος που χρεώνεται δεν είναι ανάλογο του κόστους.

Μολονότι η ένδικη προστασία μέσω προσφυγής στα πολιτικά δικαστήρια σπάνια αναφέρεται στις πράξεις μεταφοράς, υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις. Ορισμένα κράτη μέλη προβλέπουν την ακύρωση συμβατικών όρων[58]· άλλα προβλέπουν αποκαταστατικά[59] ή αντισταθμιστικά μέτρα[60].

[53] DK, DE, IE, EL, FR, HR, MT, NL, FI και SE.
[54] DK, HR και FI.
[55] Τα κριτήρια διαφέρουν: EL, HR, LV, SK, FI και SE.
[56] Επί του παρόντος, δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τη γαλλική νομοθεσία.
[57] BG, DK, DE, FR, LV, LT, MT, NL, SK, FI και SE.
[58] DE, FR και HU.
[59] Η FI (μόνο σε περίπτωση παραβίασης εμπορικών απορρήτων) και η IE (επιστροφή αδικαιολόγητων χρεώσεων).
[60] Η FI (μόνο σε περίπτωση παραβίασης εμπορικών απορρήτων), η FR, η LV και η MT (όπου επιδικάζεται κατ' αποκοπήν αποζημίωση από το διοικητικό εφετείο).

Οι δεσμεύσεις ρυθμίζονται σαφώς στις HR και HU. Η έγκρισή τους από την αρχή επιβολής αποκλείει κατά κανόνα τη διαπίστωση παράβασης και την επιβολή κύρωσης, εκτός αν δεν εκπληρωθεί η δέσμευση.

3.3.5. Διοικητική, δικαστική επιβολή και εναλλακτική επίλυση διαφορών

Στην πλειονότητά τους, τα μέτρα και οι μηχανισμοί επιβολής που αναφέρονται ανωτέρω είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι συνιστούν διοικητική επιβολή.

Οι πράξεις μεταφοράς ορισμένων κρατών μελών αναφέρονται ρητά τόσο στη διοικητική όσο και στη δικαστική επιβολή. Ειδικότερα, οκτώ κράτη μέλη προβλέπουν την άσκηση προσφυγής κατά των αποφάσεων των διοικητικών αρχών[61]. Επιπλέον, η φινλανδική νομοθεσία ορίζει ότι ορισμένες εξουσίες (π.χ. για την επιβολή κυρώσεων) ανατίθενται μόνο στο δικαστήριο, ενώ άλλα μέτρα (όπως τα ασφαλιστικά μέτρα) μπορούν να λαμβάνονται τόσο από τη διοικητική όσο και από τη δικαστική αρχή. Η βουλγαρική νομοθεσία ορίζει ότι ο φορέας που είναι αρμόδιος για συγκεκριμένες διαδικασίες βάσει της νομοθεσίας μεταφοράς δεν πρέπει να εμποδίζει ένα συμβαλλόμενο μέρος σε συμφωνία προμήθειας να ζητήσει έννομη προστασία μέσω άλλης καθιερωμένης διαδικασίας, αναγνωρίζοντας σιωπηρά τον ρόλο άλλων αρχών επιβολής, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων. Η λετονική νομοθεσία ορίζει ότι, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στον νόμο περί πολιτικής δικονομίας, αρμόδια για τη διαπίστωση της ύπαρξης ή μη παράβασης της νομοθεσίας μεταφοράς είναι, παράλληλα με το Συμβούλιο Ανταγωνισμού, και τα δικαστήρια.

Είναι σαφές ότι τα εν λόγω κράτη μέλη χρησιμοποιούν ένα σύστημα παράλληλων ένδικων βοηθημάτων, χωρίς ωστόσο να προβλέπουν ειδικούς κανόνες συντονισμού μεταξύ διοικητικών και δικαστικών αρχών.

Όσον αφορά το άρθρο 7 της οδηγίας, επτά κράτη μέλη προβλέπουν τη δυνατότητα προσφυγής σε μηχανισμούς εναλλακτικής επίλυσης διαφορών[62]. Μεταξύ αυτών, η ολλανδική νομοθεσία παρέχει στον οικείο υπουργό την εξουσία να ορίσει επιτροπή επίλυσης διαφορών και στη συνέχεια να «συνδέσει» έναν αγοραστή με την ορισθείσα επιτροπή. Η απόφαση της επιτροπής είναι δεσμευτική για τα εμπλεκόμενα μέρη, εκτός αν οποιοδήποτε από τα μέρη υποβάλει τη διαφορά στο πολιτικό δικαστήριο εντός 3 μηνών από την έκδοση της απόφασης. Σύμφωνα με τη μαλτέζικη νομοθεσία, η αρχή επιβολής μπορεί να καλέσει τα εμπλεκόμενα μέρη σε διαδικασία διαμεσολάβησης προκειμένου να προσδιοριστούν ποσοτικά οι ζημίες. Δεν ρυθμίζονται ρητά μηχανισμοί συντονισμού με τη διοικητική και τη δικαστική επιβολή.

Καμία από τις διατάξεις μεταφοράς δεν θίγει το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας των διοικητικών αρχών. Ορισμένα κράτη μέλη ορίζουν ότι η αρχή επιβολής είναι αρμόδια μόνο για πρακτικές που υλοποιούνται στο πλαίσιο σχέσεων όπου ο προμηθευτής ή ο αγοραστής είναι εγκατεστημένος —ή αμφότεροι είναι εγκατεστημένοι— στο κράτος μέλος της οικείας αρχής[63].

[61] BG, DK, DE, EL, MT, NL FI και SE.
[62] BG, DE, EL, LT, MT, NL και FI.
[63] DE.

Όσον αφορά ειδικά την περίπτωση διασυνοριακών παραβάσεων, επί του παρόντος φαίνεται ότι μόνο η γερμανική νομοθεσία μεταφοράς ρυθμίζει μορφές συνεργασίας με τις διοικητικές αρχές άλλων κρατών μελών.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα περισσότερα από τα 16 κράτη μέλη που αναλύθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης έχουν καταβάλει προσπάθειες για την έγκαιρη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο. Τα περισσότερα από τα εν λόγω κράτη μέλη εξασφάλισαν επίπεδο προστασίας που υπερβαίνει το ελάχιστο επίπεδο που ορίζει η οδηγία. Οι αυστηρότεροι κανόνες είναι καταρχήν συμβατοί με την οδηγία, υπό την προϋπόθεση ότι συνάδουν με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ. Τα κράτη μέλη ακολουθούν γενικά την τομεακή προσέγγιση της εν λόγω νομοθεσίας και εφαρμόζουν τις διατάξεις της στην αλυσίδα αγροδιατροφικών προϊόντων. Πάνω από τα μισά κράτη μέλη που αναλύονται στην παρούσα έκθεση είτε παρεκκλίνουν από τις κατηγορίες κύκλου εργασιών που ορίζονται στην οδηγία είτε εφαρμόζουν τους κανόνες ανεξάρτητα από τον κύκλο εργασιών των οικείων επιχειρήσεων. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν επεκτείνει τον κατάλογο ΑθΕΠ της οδηγίας είτε προσθέτοντας απαγορεύσεις είτε αυστηροποιώντας περαιτέρω τις απαγορεύσεις της οδηγίας. Αντιθέτως, τα (λίγα) κράτη μέλη που δεν είχαν θεσπίσει σχετική νομοθεσία πριν από τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο ευθυγραμμίστηκαν εν γένει με το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Παρότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι επιλογές των κρατών μελών για τη μεταφορά της οδηγίας φαίνονται ίδιες ή ισοδύναμες με τους κανόνες που ορίζονται στην οδηγία, υπάρχουν ορισμένες αποκλίσεις. Αυτές θα αναλυθούν περαιτέρω.

Όσον αφορά τις αρχές που είναι επιφορτισμένες με την επιβολή των κανόνων για τις ΑθΕΠ, τα κράτη μέλη εστίασαν στον ρόλο των διοικητικών αρχών, ενώ η δικαστική επιβολή προβλέπεται μόνο σε περιορισμένο βαθμό. Γενικά, προβλέπεται ελάχιστος ή και καθόλου συντονισμός μεταξύ των διοικητικών και των δικαστικών αρχών επιβολής. Μολονότι τα κράτη μέλη προβλέπουν για τις οργανώσεις παραγωγών τη δυνατότητα υποβολής συλλογικών καταγγελιών, οι υπόλοιποι μηχανισμοί συλλογικής έννομης προστασίας παραμένουν σε μεγάλο βαθμό ανεκμετάλλευτοι. Ενίοτε γίνεται αναφορά σε μηχανισμούς εναλλακτικής επίλυσης διαφορών.

Όσον αφορά τα μέτρα επιβολής, η κύρια έμφαση δίνεται στις οικονομικές κυρώσεις και τα ασφαλιστικά μέτρα, ενώ ορισμένα κράτη μέλη προβλέπουν τη δυνατότητα των εμπλεκόμενων μερών να προτείνουν την ανάληψη δεσμεύσεων. Ορισμένα κράτη μέλη σχεδιάζουν να χρησιμοποιήσουν και μέσα ένδικης προστασίας μέσω προσφυγής στα πολιτικά δικαστήρια. Οι προδιαγραφές όσον αφορά την αποτελεσματικότητα, την αναλογικότητα και την αποτρεπτικότητα των ποινών και λοιπών κυρώσεων είναι πολύ περιορισμένες.

Μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα θα προκύψει όταν όλα τα κράτη μέλη ολοκληρώσουν τη διαδικασία μεταφοράς στο εθνικό τους δίκαιο[64]. Η πρώτη αξιολόγηση της οδηγίας σε επίπεδο ΕΕ καθώς και έκθεση σχετικά με τα κύρια πορίσματα της εν λόγω αξιολόγησης θα υποβληθούν έως την 1η Νοεμβρίου 2025.

[64] Περισσότερες πληροφορίες θα είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_en.